

Март - Април 2005

Минах малайската граница, смених няколко долара за джобни пари и влизайки в Тайланд сверих часовника си. Тайландците са с един час назад и 500 години напред във времето, а календарите им сочат 2548 година от будисткото летоброене. Всяка нова страна е като ребус за пътника и опитът ми, придобит в Индонезия и Малайзия тук не струваше нищо. Нещата се заплитаха допълнително от факта, че надписите са с тайландски букви, а тайландските букви изглеждаха като смесица от китайски, египетски и марсиански йероглифи. Азбуката им се състои само от 44 съгласни и два комплекта по 12 гласни, като за "к" има примерно 5 букви, а тайландският език е близък до китайския и различните интонации дават различен смисъл на сричките. Категорично се отказах да науча тайландски за 1 месец и макар и с трудности се разбирах само с английски и български. Първият град по пътя ми е Хад Яй, а Хад Яй е едно модерно, шумно и прашно, но приятно градче, пълно със супермаркети, всякакви магазини, хотели, банки и туристи. След дивата Индонезия ме впечатли присъствието на толкова много европейци, но по-голямата част от туристите тук са малайци, за които Тайланд е предимно евтин пазар на стоки и жени. Проституцията в Малайзия е китайски монопол за китайски потребители и по много салони виси надписа - "Не предлагаме масаж на мюсюлмани", така че мюсюлманите идват да харчат парите си в Хад Яй само на час от границата. Дотук добре, но нещата започват да се усложняват от факта, че южната част на иначе будистки Тайланд е с предимно мюсюлманско население. Би трябвало малайските пари да помагат за едно по-бурно развитие на района, но на практика южните провинции Сонкла, Яла, Паттани и Наративат са най-слабо развитите в страната. И мюсюлманите от Тайланд и Малайзия започват да се чувстват оцетени и да говорят за социални проблеми, а опонентите им и правителството в Банкок говорят за ислямски екстремизъм и война против терора. В крайна сметка конфликтът в южен Тайланд бе придобил изключително масов характер - нямаше ни ден без вестниците да споменат за "стрелба от мотори" по полиция, съдии, будистки монаси и т.н. а само 2 седмици след престоя ми в Хад Яй избухнаха едновременно три бомби, една от които на летището. До сега атентатите никога не са били директно насочени против туристите, но конфликтът все още е в началната си фаза, чийто логичен завършек би бил с преход към "меки" и неохранявани цели, още повече в страна, дотолкова зависима от туризма, както Тайланд.

Превозът в Тайланд е бърз, комфортен и евтин. Леко съм учуден, че автобусите (както и много други неща в страната) се движат по разписание, а вътре не се пуши. Пътищата са асфалтирани и ненатоварени - на места широки като летище. Минавам разстоянието от Хад Яй до Транг (150км) само за 3 часа, а Транг е идеално място като база за излети в околностите. Цялата провинция е изключително красива и разнообразна - безлюдни плажове със ситен пясък се проточват на километри по брега на Андаманско море, навътре острови като игли се издигат в морето, а отвесни скали от варовик на места се спускат до самия плаж и образувайки масивни арки или куполи изчезват в морето. В провинция Транг има хиляди места за катерене и много пещери, но местните в свободното си време най-често се събират около десетките водопади, където хапват, пийват и се охлаждат във водата под безмилостното слънце. Природата е разсипнически обилна и богата, на десетки километри се простират каучукови плантации и маслодайни палми, по ивицата около морето често се виждат мангрови и раци, а около Транг може да се наблюдават хиляди гущери с безкрайни вариации по форма, цвят и големина. Типични за района са воловете с малки (подобни на камилски) гърбици, а местните са сравнително учтиви и приказливи, въпреки че рядко говорят чужд език. Тайланд е страната на усмивките и повечето от хората се усмихват при пръв контакт с непознатия. Често се наблюдава как тайландец само за миг, сякаш машинално, сменя изражението на лицето си - от сериозно в усмивка и обратно. Няма спор, че много от усмивките са фалшиви, защото традицията и културата изискват да показваш радост и задоволство. Намръщената физиономия е

признак на слабост, а скандалите, псувните и избликът на неконтролирани чувства са най-добрият начин да не постигнеш целта си.

Седем са тайландските провинции, засегнати от цунамито през Декември 2004 и докато в Транг и южния Сатун пораженията бяха минимални, на север липсваха паянтовете, дървени колиби в близост до брега. Минах само транзитно през Краби, не стигнах до туристическия Пукет, но в провинция Панга все още имаше будистки храмове, които се ползваха като морги и място за идентификация на трупите. По неразрушените хотели имаше снимки на издирващи се безследно изчезнали, а под снимките на туристите фигурираха суми, стигащи до 20 000 \$ за информация. Някои туристически поселища като Као Лак (срещу островите Ко Семилан) бяха почти напълно разрушени. Според статистиката жертвите в Тайланд са над 5000, много от тях са туристи и много от тях все още трябва да се идентифицират. Най-известната жертва бе внукът на тайландския крал Бумибол и медиите му отделяха много мастило и страници, наред с патетичната история на двама войници, оцелели по чудо вкопчени за краката на кралска статуя. Но Тайланд е само конституционна монархия, страната има и премиер-милиардер и много министри, така че цунамито бе съпътствано и от скандали и от оставки във връзка с присвояването на помощи или рушвети за новите договори. Но въпреки трудностите, селяните, рибарите, хотелиерите, лодкарите и всички, изхранващи се от туризма дружно бяха обединили сили в нещастieto и бавно се съвземаха от удара. Докато чаках автобус на пътя до Курабури, покрай мен мина слон на камион, а после разбрах, че слоновете масово се използват като товарни животни, за да разчистват боклуците и съборетините от цунамито. Прогнозите за в бъдеще са туризмът да съвземе за по-малко от 3 години, а Тайланд е една уредена страна с огромни приходи и печалби в този сектор, така че ако някъде се вземат мерки за предупредителни системи - това ще бъде тук.

Продължавайки на север стигнах до провинция Ранонг на бирманската граница. От едноименния град може да се влезне с лодка до Victoria Point в Бирма, но пътят на север до Янгон не е отворен за чужденци. Трябва да се лети или плава с кораб, а нямам и виза, така че оставям Бирма за по-нататък и хващам лодка до Ко Чанг - слонския остров. В Тайланд има поне 2 слонски острова, но докато другият в провинция Трат е голям и развит, Ко Чанг в Ранонг е малък, без електричество, без шосе, без автомобили и без много туристи. На острова наемам бунгало почти на самия плаж, чийто пясък е ситен и фин, на два пласта - черен отдолу и бял на повърхността. Андаманско море е топло, прозрачно и чисто, а крайбрежната ивица от западната страна на острова е обсипана с палми и кашу. Размерите на острова са 4 на 8 км, а във водата се виждат летящи риби, които отскачат като жабки от повърхността и минават така десетки метри. Миниатюрни рачета дълбаят дупки в пясъка и при отлив сръчно търкалят малки пясъчни топчета около дупките, в които предполагам снасят яйца преди прилив. На острова има глутници от бездомни кучета, които за щастие не нападат и не хапят, а в съседното бунгало на 50 м, живее (ако се съди по вида му) от дълги години възрастен англичанин, приличащ на изсушен от слънцето скелет. Преставам да филтрирам вода и няколко дни карам на сок от кокосови орехи, който е добър заместител. Сутрин събирам 10-15 ореха, даващи около 3 литра сок. Падналите кокосови орехи са обикновено кафяви на цвят и при разклащане се разбира дали имат достатъчно течност. Режат се трудно с малък нож, тъй като хилядите им влакна са изсъхнали и здрави, но постепенно перфекционирах уменията си и след няколко дни за 3 литра ми трябваше по-малко от половин час. На втория ден сладкия кокосов сок започва да ферментира, става леко кисел и газирани, но не може да замести бирата. Изключително лесно се режат зелените кокосови орехи, но те са на високо и трябва да се катериш като маймуна по палмите. Ядката на кокосовите орехи, след като се разчупи и изсуши на слънце, се нарича копра (позната на читателите на Джек Лондон), а копрата се използва за кокосово масло и има отвратителна, силна и тежка миризма. На Ко Чанг имаше също банани, каучукови плантации, индонезийското саву и много дървета с манго и джекфрут. Денят ми минаваше в плаж, разходки из острова и

събиране на плодове и храна от природата, а най-вкусни определено бяха ананасите. Растението наподобява на столетник (разперил зелени, твърди и бодливи листа в пустинята), а на върха му се намира плодът, който е добре узрял, когато лилавият му цвят изцяло пожълтее. Източният бряг на Ко Чанг е само на 5 км от крайбрежната ивица на Тайланд, но на източната част плаж липсва и островът е осеян предимно с блата и мангрови, в които се крият агресивни раци и малки летящи риби. Най-приказното време е на изгрев, когато всичко се събужда и песните на птици, скакалци, гущери-геко и други шумни животни за половин час огласяват околностите във величествена симфония. Към обяд температура е висока, но поносима (ако си във водата), а дивите животни и полудивите глутници дремят, не вдигат шум и не издават звук почти до залез, когато всичко се раздвижва отново. Небето фосфоресцира нереално на шарени ивици в червено, зелено и пак червено през последните лъчи на слънцето, а водата се оцветява в маслено лилаво - щастливец е всеки, успял да види подобен спектакъл и всеки успял да се почувства, макар и за броени дни, като една неразделна част от него.

В най-тесната част на южен Тайланд, само 22 км делят Андаманско море от Сиамския Голф и след като пресякох провинция Ранонг, сравнително бързо стигнах до град Чумпон, където за кратко отседнах на източната крайбрежна ивица, предлагаща също безкрайни, безлюдни и красиви плажове в непосредствена близост на джунглата. Продължих на север и с влак 3. класа стигнах до Након Патом - първата тайландска столица на 50 км от Банкок. В Након Патом се намира Пра Патом Чеди (първият храм), а той е най-високият будистки монумент в света, издигащ се на 120 метра в небето. Легендата гласи, че Пан бил кралски син, комуто предрекли, че ще убие баща си. Малко след раждането Пан бил захвърлен, но това не помогнало - една бездетна и грижовна жена го спасила, осиновила и отгледала. Когато възмъжал, очите на Пан се отворили за несправедливостта в кралството. Той оглавил местния фронт за свобода и демокрация и не след дълго пророчествата наистина се сбъднали. Жената, която го отгледала, не пропуснала да му спомене, че кралят всъщност е негов роден баща, а това било изключително лоша идея, защото в пристъп на умопомрачение Пан убил и нея. Будистката религия подчертава авторитета на възрастните в семейството и учи на абсолютна признателност и лоялност към хората, които са те родили и отгледали. Много притчи цитират като висша добродетел покорството пред зли и строги родители, така че да убиеш баща си и малко след това майка си е повече от кощунство... но за всичко си има изход и изходът на Пан, както го посъветвали монасите, бил да построи ступа, висока колкото полет на птица, за да изкупи вината си. Легендите са си легенди, но фактите на археолозите са, че Након Патом навремето е бил могъщ, голям и важен град, от който тръгва разпространението на будизма в Югоизточна Азия, малко след като крал Ашока започва да го популяризира извън пределите на Индия. Ступата на Пан първоначално е била висока само 30 метра, но оттогава градът десетки пъти е бил напускан и разрушаван от хора или от джунглата след дълги войни с кхмери и бирманци. Едва преди 150 години, тайландският крал Рама IV строи в Након Патом дворец малко по-прохладен от постоянната си резиденция в Банкок и градът оживява отново, а старата ступа е зазидана в основите на нова ступа с височина 120 метра, която и до днес е все така величествена. В градината около ступата има много статуи на Буда, до тях са посадени свещените дървета Бо и Баниян, а от четирите страни на ступата има павилиони с полегал Буда, прав Буда, седнал в стойка лотос Буда и т.н. Пред павилионите има жълти топове навит плат, на които може да напишеш желание, а до тях на дълги маси са поставени будистки панички за дарения, където пускаш дребни монети, които купуваш предварително. Паничката е широко разпространен символ на милостинята и ако някой реши да стане монах се казва - "Дойде и неговото време за робата и паничката". Монасите трябва да следват няколко прости правила - да носят жълти роби и да бръснат главите си, да не пият, да се молят и да ядат по два пъти на ден, да събират рано сутрин милостиня, да не докосват жена, но винаги могат да се върнат обратно в нормалния живот по собствено желание. Често, когато по автобуси жена събираше пари и даваше билети на пътниците, монасите седящи до

мен ми подаваха парите си, за да избегнат контакта с нея... но всяко правило си има изключения - малко след Након Патом прочетох във вестника как висши тайландски монаси, отишли да освещават храм, след церемонията били заварени да играят на комар, около няколко празни бутилки ром и купчина мазни порносписания. Все пак са имали чувство за мярка, защото е можело да си вземат и проститутки...

От Након Патом може лесно да се стигне до Дамноен Садаек, малко градче, чиято главна атракция е плаващия пазар. Цялата местност наоколо е прорязана от реки и канали и транспортта на хора и стоки се поема от лодките. Не съм бил във Венеция, но мисля, че точно в Тайланд си създадох добра представа за нея. Много са мостовите над реките и каналите, водите са обрасли с растителност, лилии и лотоси, но макар и зеленявали не са миризливи и мръсни както в Банкок. Стотици лодки сноват насам-натам, нагоре-надолу, продаващи плодове, шапки, подправки, сувенири, пържен ориз, супи или парчета месо с накацали по него мухи. Някои лодки плуваха постоянно една до друга, защото на една лодка примерно се пържеха банани, а друга ги продаваше и подаваше на клиентите, но гледката определено е впечатляваща само преди 8-9 часа сутрин, когато идват масово туристически групи и лодките с двигатели и европейци стават повече от лодките с гребла на местните продавачи. В Тайланд има не само плаващи пазари, но също плаващи дискотеки и плаващи ресторанти - платформи с тонколони или маси, дърпани от лодки по реки и канали, както се убедих в следващия град по пътя си - Канчанабури. Бях намерил хубав и евтин хотел на 2 метра от реката и далеч от шума на пътищата, но след като около 5 минути се порадвах на тишина и спокойствие, по реката Квай се зададе първия гигантски шлеп-гетобластър. В първия момент не разбрах от къде идва музиката, но когато платформата мина покрай прозореца ми, стаята се разтресе и малко след това започнах да усещам басовете с корема си. Имах късмет, защото явно нямаше много клиенти и по реката за няколко дни минаха само 2-3 дискотеки. А град Канчанабури е известен и с японската окупация на района, когато през втората световна война плановите им за бъдещи агресии из Азия изискват строежа на сиамско-бирманската железница. Сиам е старото име на Тайланд, а японските инженери са били категорични, че подобен проект, дълъг 400 км, не може да се осъществи за по-малко от 5 години. Но военните включват в строежа 60 000 бели и 300 000 "освободени от колониализма" азиатски военнопленници и доказват, че проекта може да осъществи от Септември 1942 до Октомври 1943 година. Японските инженери сигурно са били избити за некомпетентност, а заедно с тях намират смъртта си 20 000 от белите и 100 000 от азиатците. Около града има няколко огромни военни гробища, в града има няколко музея с историческа информация, фотографии и макети за тези събития, на края на Канчанабури е "моста над реката Квай", който е бил бомбен много пъти от американците, но най-интересното е, че поради неграмотност, авторът на едноименния бестселър (по който е създаден и филм през 1957 година) е обърнал името на реката. Квай е поне на 5км от моста и тя в последствие бива прекръстена след масовия успех и широката известност. Както и да е, много от гробовете изобщо нямат имена, а надписът върху мрамора е лаконичен - "Войник от войната 1939-1945. Известен само Богу".

Вече десетина дни се въртях около днешната столица Банкок без да стигна до нея. И за да не наруша традицията от Канчанабури поех към Аюттая, която е само една от многото стари столици на Тайланд, основана към средата на 14-ти век и срутена от бирманците през 18-ти. Аюттая е град, заобиколен плътно от 3 реки - Чао Прая (минаваща и през Банкок), Лопбури и Пасак - така че градът може да се счита и за остров. Безкрайно много са храмовете, ступите и пранг-овете (стройна и висока тайландска религиозна кула с много ръбове) в Аюттая, а повечето от тях обикновено са тухлени. Но поради изобилието на вода, почвата на много места е пропаднала и постройките са закривени или порутени. Дворецът на царската династия е напълно разрушен и само част от основите дава приблизителна представа за неговите размери и разположение. Но това, което запомних от Аюттая бяха не храмовете, статуите на Буда и монументите, а... многобройните слонове. В центъра на града има заградено

поле, където за пръв път видях около 30 слона на едно място. Повечето от тях са само атракция за туристите, учат ги да ходят на 2 странични крака, хранят ги с биберон, учат ги да седат в стойка лотос, да взимат банкноти от 20 Бата и да ги пъхат с хобот в касичка. Снимка със слон струва толкова, разходка със слон струва толкова, има тарифи за всичко и сигурно нямаше да ги запомня, ако след няколко часа не бях стигнал до истинското гнездо на слоновете. На 5 км от града има огромна слонеферма с поне 100 екземпляра, която доставя животни за цял Тайланд и зоологически градини или циркове по целия свят. Слоновете имат голяма традиция в сиамското кралство и когато основателят на днешната династия се качва на трона, според легендата се родили слон, врана и маймуна албинос. Близо до слонефермата има огромно поле, заградено от триметрови, дървени слонски (простете за хубавата българска дума) курове. Дължината на оградата е няколкокостотин метра, а полето вътре е било място за церемонии и шествия. На видно място е вдигната кралска ложа, побита върху същите дървета от тик, както тези на оградата. Слоновете са били използвани като товарни животни не само в цивилния живот, но и в армията и на мястото на днешната слонеферма преди векове, чрез сложна система от огради и мрежи (влизащи навътре в джунглата) били хващани диви животни, които впоследствие опитомявали, за да служат на краля.

Най-накрая стигнах и до Банкок, но градът е по-известен сред местните с другото си име - Крунг Теп, значещо град на ангелите и познато ми вече от марка долнопробни цигари. Улиците на Банкок са широки и задръстени, но учудващо нямаше много смог и небето обикновено бе синьо. Подобно на други градове, Банкок е насечен от много реки и канали, които са имали както напоителна, така и канализационна или отбранителна цел. Чао Прая разделя града на две части, свързани с няколко моста, а по реката и клонговете (както се наричат каналите) се движат хиляди пъстри лодки. Градът е голям и е нужна поне седмица за по-големите атракции, които са - кралския палат и Ват (храм) Пхра с пазителя на Тайланд - смарагдов Буда (който всъщност е само от сапфирит), Ват Пхо - няколко древни ступи, облицовани майсторски с фаянс, двореца Виманмек - огромна тикова къща и няколко музея, Ват Арун - храма на зората, храма със златния Буда (който може и да не е златен) и още десетки ступи, прангове, будистки статуи, манастири и прочие. Интерес представлява също Патпонг - квартала на проститутките, където улиците са разделени по полове и сексуални предпочитания, а огромни реклами SUPER PUSSY заливат мрака с крещяща неонтова светлина. Много от тружениците на Патпонг са деца, които също спазват правилата на възрастните. На Патпонг Сой 1 ти се усмихват само невинни момчета, а на съседната улица - отракани девственици. Но това, което остави в мен трайни спомени от града бе Сонкран - тайландската нова година между 13 и 15 Април 2005. От края на 2004 до сега това бе четвъртата ми нова година - след християнската, китайската и мюсюлманската. Още предните няколко дни забелязах огромни вани по улиците, които местните пълнеха с вода и покриваха с чергила, но някъде на 12 Април по улиците започнаха да се появяват деца, които лискаха вода по минувачите. Някои бяха намерили даже пръскалки с резервоари 5 литра и хаотично сипеха обилни струи. На 13 нещата кулминираха - взех автобус към центъра и за половин час, хората отвън изсипаха поне три кофи вътре. Контрольорката газеше в локви, а хората до прозорците бяха изцяло мокри. Шофьорът на автобуса също бе сложил кофа до себе си и на светофар или спирка хвърляше с кани по мотористите около себе си. По цял Банкок не можеше да се намери и едно празно шише, защото всички те бяха в употреба. Но освен водата, хората се мажеха по глави, бради, рамена и вратове с бяла боя, която после някой измиваше и така до безкрай. Покрай реки и мостове бяха сложили помпи и водата се сипеше като от фонтан върху минувачите, а групи от по 10 души, седнали полупияни на бидони с вода обикаляха из града с пикапи, джипове или тук-тук и също заливаха всичко наоколо. Всичко това продължи няколко дни и сух е останал единствено който не е излизал на улицата, но за мен тайландският Сонкран свърши на 14ти. Взех влак към Араняпратет и след няколко часа чакане минах тайландската граница. Трудно е да се категоризират страните, но за мен винаги е имало само два типа. Страните-

прозорци са покрай пътя ти - към тях обикновено гледаш като през витрина. Въпреки красотата на природата и атракциите Тайланд бе само страна-прозорец, която почти не промени представите ми за Азия. Другият тип са страните-врати, през които минаваш и излизаш зашеметен, страни които разбиват клишета и експлодират в съзнанието. След тайландската граница вратата се отвори и влезнах в Камбоджа - страна на чудесата, където хората безмилостно продължиха с празниците за нова година.